

модернізації існуючих і створення нових енергетичних об'єктів з урахуванням раціонального природокористування.

Серія розробок загальноенергетичного змісту була передана до відповідних міністерств та уряду, серед них «Аналіз раціональних обсягів будівництва АЕС на території Української РСР з позицій оптимального паливно-енергетичного балансу на період до 2005 р.» (1988 р.), «Оптимізація перспективної структури вугільної промисловості України» (1988 р.), «Пріоритетні заходи зі зниження споживання природного газу і мазуту в енергетичному господарстві України» (1992 р.), «Концепція розвитку національної енергетики України» (1993 р.).

М.М. Кулик — один із розробників міжнародного проекту «Базова концепція енергетичної політики Росії і України. Спільний американо-японо-російсько-український підхід» (1994 р.). Він був науковим керівником «Комплексної державної програми енергозбереження України», схваленої урядом 1997 р. Теоретичні дослідження вченого послугували науковою базою створення

Енергетичної стратегії України на період до 2030 року, фундаментальний проект якої був схвалений урядом у 2006 році.

Михайло Миколайович є автором більше 200 наукових праць, з-поміж яких 11 монографій. Багато часу він віддає роботі з науковою молоддю, серед його учнів 13 кандидатів і 2 доктори наук.

М.М. Кулик — член бюро Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України та кількох міжвідомчих комісій при уряді. Він керує секцією Наукової ради НАН України з комплексної проблеми «Наукові основи електроенергетики».

Учений є лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (1999 р.), премій імені С.О. Лебедева (1994 р.) та В.М. Хрущова НАН України (2002 р.). У 2003 році йому присвоєно звання «Заслужений діяч науки і техніки».

Наукова громадськість, колеги та друзі щиро вітають Михайла Миколайовича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, творчої наснаги, яскравих наукових звершень.

70-річчя академіка НАН України Л.М. ЛОБАНОВА

29 вересня виповнилося 70 років відомому вченому в галузі матеріалознавства академікові НАН України Леоніду Михайловичу Лобанову.

Л.М. Лобанов народився в 1940 р. у м. Саратов (Росія). У 1962 р. закінчив факультет промислового та цивільного будівництва Київського інженерно-будівельного інституту та був направлений на роботу в лабораторію тонкостінних просторових конст-

рукцій при ньому. Через рік його переведено до Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона. У 1968 р. Леонід Михайлович закінчив вечірнє відділення механіко-математичного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. З 1985 р. — завідувач відділу оптимізації зварних конструкцій нової техніки та заступник директора з наукової роботи ІЕЗ ім. Є.О. Патона.

Наукова діяльність Л.М. Лобанова пов'язана з вивченням поведінки матеріалів при зварюванні, розробленням методів дослідження та регулювання зварювальних напружень і деформацій, створенням високо-ефективних зварних конструкцій нової техніки, методів і засобів їх діагностики.

Широке визнання отримали його праці, присвячені методам оптичного моделювання, голографії, електронної спекл-інтерферометрії та широкографії для дослідження напруженого стану й контролю якості зварних з'єднань у конструкціях з металевих, композиційних і полімерних матеріалів. Створені методологічні підходи та прилади відзначаються високою точністю й інформативністю. Вони знайшли застосування в науково-дослідних організаціях і підприємствах України, країн СНД, Китаю, Південної Кореї.

Завдяки працям Леоніда Михайловича та його учнів сформовано новий науковий напрям — бездеформаційне зварювання конструкцій, який базується на регулюванні теплових процесів під час зварювання з метою зменшення тепловкладення та створення попередніх напружено-деформованих станів, оптимізованих до зварювальних напружень і деформацій. Розроблені засоби усунення зварювальних деформацій були використані при створенні ракетно-космічних систем, зокрема комплексу «Енергія-Буран». Принципово новою є технологія бездеформаційного зварювання стрингерних панелей та оболонки з високоміцних алюмінієвих і титанових сплавів.

Під науковим керівництвом ученого в ІЕЗ ім. Є.О. Патона виконують комплекс фундаментальних досліджень у галузі статичної й динамічної міцності зварних з'єднань з урахуванням їхньої механічної неоднорідності та наявності дефектів, подібних до тріщин; опору зварних з'єднань крихким і шаруватим руйнуванням, а також руйнуванню від втоми. Розробляють наукові підходи до

забезпечення надійності та довговічності зварних конструкцій при зниженні їхньої металоємності; методи неруйнівного контролю якості та діагностики зварних з'єднань і конструкцій, оцінювання та подовження ресурсу зварних конструкцій відповідального призначення. Створено нові типи високо-ефективних зварних конструкцій, до яких належать легкі будівельні металоконструкції, прогони мостів, важконавантажені конструкції з високоміцних сталей, унікальні конструкції перетворювального об'єму.

За активної участі Л.М. Лобанова розроблено та запроваджено в практику Державні стандарти України, що регламентують вимоги до якості зварних конструкцій і технологій їх виготовлення; організовано систему сертифікації зварювальних технологій, матеріалів, обладнання й конструкцій; створено концепцію Державної програми із забезпечення технологічної безпеки для основних галузей економіки України.

Леонід Михайлович працював над тринадцятьма виданнями «Сварные строительные конструкции», в якому узагальнено досвід досліджень у галузі проектування та виготовлення конструкцій, визначення їхнього технічного стану і реконструкції.

Л.М. Лобанов — голова Українського технічного комітету із стандартизації в галузі зварювання, заступник голови Міжнародної науково-технічної ради зі зварювання і споріднених технологій, член Міжвідомчої ради з питань науково-технологічної безпеки при Раді національної безпеки та оборони України, заступник голови наукової ради з цільової комплексної програми НАН України «Проблеми ресурсу і безпеки експлуатації конструкцій, споруд та машин». Він активно співпрацює з міжнародними науковими організаціями, регулярно виступає з доповідями на престижних наукових форумах, очолює низку міжнародних проектів.

Він автор і співавтор близько 600 наукових праць, серед яких 6 монографій,

має понад 60 авторських свідоцтв і патентів. Учений підготував 6 докторів та 15 кандидатів технічних наук.

Л.М. Лобанов — заслужений діяч науки і техніки України (2004), лауреат Премії Ради Міністрів СРСР (1981), Державної премії України (1994), Премії ім. Є.О. Патона НАН України (2004). Нагороджений орде-

нами «За заслуги» II та III ступенів і «Знак Пошани», відзнакою НАН України «За наукові досягнення», медаллю Ю.В. Кондратюка «За участь у космічній діяльності».

Наукова громадськість, колеги й учні вітають Леоніда Михайловича з ювілеєм, зичать йому здоров'я, щастя та професійних звершень.

80-річчя члена-кореспондента НАН України Ю.Г. ГОЛОЛОБОВА

2 вересня виповнилося 80 років знаному вченому в галузі органічної та елементоорганічної хімії членові-кореспондентові НАН України Юрію Григоровичу Гололобову.

Ю.Г. Гололобов народився в 1930 р. у Москві. Після закінчення 1953 р. Московського хіміко-технологічного інституту ім. Д.І. Менделєєва вступив до аспірантури московського Інституту органічної хімії і технології. До 1970 р. працював тут на посадах молодшого та старшого наукового співробітника. Упродовж 1970–1981 рр. його наукова діяльність пов'язана з Інститутом органічної хімії АН УРСР, де був завідувачем відділу хімії елементоорганічних сполук та заступником директора з наукової роботи. Протягом 1981–1987 рр. Юрій Григорович працював на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту елементоорганічних сполук РАН (Москва), а з 1983 р. — завідувача його лабораторії елементоорганічних функціональних полімерів. 1958 року Ю.Г. Гололобов захистив кандидатську, а 1966 року — докторську дисертації. У 1976 р. його обрано членом-кореспондентом АН УРСР.

Юрій Григорович — талановитий учений з широким науковим світоглядом, визнаний фахівець у галузі хімії фосфору, сірки і фтору. Коло його професійних інтересів — це фундаментальні й прикладні дослідження з органічної хімії та хімії елементоорганічних сполук. Він відкрив нове електрофільне внутрішньомолекулярне перегрупування, обумовлене C→N міграцією алкоксикарбонільних груп при взаємодії карбаніонів з ізоціанатами, що допомогло розробити новий загальний метод синтезу функціонально заміщених карбаматів — потенційно біологічно активних сполук нових типів, та кількісно дослідити атропоізомерію цвіттер-йонних орто-заміщених карбаматів з фосфонієвою групою.

Узагальнено закономірності перебігу реакцій карбаніонів з ізоціанатами, що супроводжуються C→N міграціями алкоксикарбонільних або ацетильної груп у ряду органічних сполук, азотних ілідів, фосфоровмісних 1,3-біполярних іонів. У результаті дослідження функціонально заміщених карбаніонів, що містять нітрильні і/або алкоксикарбонільні групи при карбаніонному центрі, відкрито низку неординар-